

УДК 005.591.6:004

*О. В. Федірець,**д. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту ім. І. А. Маркіної,
Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава, Україна**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9710-4644>**О. В. Гук,**к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту підприємств,
Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського", м. Київ, Україна**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8129-8392>**М. В. Зось-Кіор,**д. е. н., професор, професор кафедри менеджменту ім. І. А. Маркіної,
Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава, Україна**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8330-2909>*

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.13.43

ДИДЖИТАЛІЗАЦІЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ТА БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ ПОТЕНЦІЙНО АГРЕСИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЗНАННЄВОЇ ЕКОНОМІКИ

O. Fedirets,

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,

Associate Professor of the I. Markina Department of Management, Poltava State Agrarian University, Poltava, Ukraine

O. Guk,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management of Enterprises,

National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute", Ukraine, Kyiv

M. Zos-Kior,

Doctor of Economic Sciences, Professor,

Professor of the I. Markina Department of Management, Poltava State Agrarian University, Poltava, Ukraine

DIGITIZATION OF BUSINESS PROCESSES AND BUSINESS PLANNING OF POTENTIALLY AGGRESSIVE ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF THE KNOWLEDGE ECONOMY

В статті розглянуто диджиталізацію бізнес-процесів та бізнес-планування потенційно агресивних підприємств в умовах знаннєвої економіки. У сучасному світі, де знання стають ключовим фактором успіху, диджиталізація бізнес-процесів та ретельне бізнес-планування стають особливо важливими для потенційно агресивних підприємств. Це стосується компаній, які діють у конкурентних галузях, де швидкість, гнучкість та інновації є ключовими для успіху. Диджиталізація бізнес-процесів передбачає використання цифрових технологій для автоматизації та оптимізації операцій. Це може включати в себе впровадження систем ERP, CRM, HRM та інших програмних рішень, які допомагають підприємствам покращити ефективність, продуктивність та прийняття рішень. Переваги диджиталізації бізнес-процесів для потенційно агресивних підприємств: збільшення швидкості та гнучкості; підвищення продуктивності; покращення прийняття рішень; зниження витрат. Бізнес-план є важливим інструментом для потенційно агресивних підприємств, оскільки він допомагає їм чітко визначити свої цілі, стратегії та ресурси. Ретельне планування може допомогти цим підприємствам: визначити свою конкурентну перевагу; оцінити ринкові можливості; розробити стратегію зростання; забезпечити фінансування; управляти ризиками. У знаннєвій економіці успіх підприємств значною мірою залежить від їхньої здатності генерувати, використовувати та поширювати знання. Це означає, що бізнес-плани потенційно агресивних підприємств повинні враховувати наступні фактори: інвестиції в дослідження та розробки; розвиток людського капіталу; створення культури інновацій; співпраця з університетами та дослідницькими інститутами. Диджиталізація бізнес-процесів та ретельне бізнес-планування є ключовими факторами успіху для потенційно агресивних підприємств в умовах знаннєвої економіки. Ці підприємства повинні використовувати цифрові технології для автоматизації та оптимізації своїх операцій, а також розробляти чіткі та всебічні бізнес-плани, які враховують важливість знань та інновацій.

The article examines the digitalization of business processes and business planning of potentially aggressive enterprises in the conditions of the knowledge economy. In today's world, where knowledge is becoming a key success factor, digitization of business processes and thorough business planning are becoming especially important for potentially aggressive enterprises. This applies to companies operating in competitive industries where speed, flexibility and innovation are key to success. Digitalization of business processes involves the use of digital technologies to automate and optimize operations. This may include implementing ERP, CRM, HRM and other software solutions that help businesses improve efficiency, productivity and decision-making. Advantages of digitalization of business processes for potentially aggressive enterprises: increase in speed and flexibility; productivity improvement; improving decision-making; cost reduction. A business plan is an important tool for potentially aggressive businesses because it helps them clearly define their goals, strategies, and resources. Careful planning can help these businesses: define their competitive advantage; assess market opportunities; develop a growth strategy; provide financing; manage risks. In the knowledge-based economy, the success of enterprises depends to a large extent on their ability to generate, use and disseminate knowledge. This means that the business plans of potentially aggressive enterprises should take into account the following factors: investments in research and development; development of human capital; creation of a culture of innovation; cooperation with universities and research institutes. Digitalization of business processes and careful business planning are key success factors for potentially aggressive enterprises in the conditions of the knowledge economy. These enterprises must use digital technologies to automate and optimize their operations, and develop clear and comprehensive business plans that take into account the importance of knowledge and innovation.

Ключові слова: ефективність, диджиталізація, економіка, інновації, маркетинг, бізнес-процеси, бізнес-планування, потенціал, підприємства, менеджмент, знання в економіці.

Key words: efficiency, digitization, economy, innovation, marketing, business processes, business planning, potential, enterprises, management, knowledge economy.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасному світі, де знання стають ключовим фактором успіху, диджиталізація бізнес-процесів та ретельне бізнес-планування стають особливо важливими для потенційно агресивних підприємств. Це стосується компаній, які діють у конкурентних галузях, де швидкість, гнучкість та інновації є ключовими для успіху. Диджиталізація бізнес-процесів передбачає використання цифрових технологій для автоматизації та оптимізації операцій. Це може включати в себе впровадження систем ERP, CRM, HRM та інших програмних рішень, які допомагають підприємствам покращити ефективність, продуктивність та прийняття рішень.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР, ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Переваги диджиталізації бізнес-процесів для потенційно агресивних підприємств: збільшення швидкості та гнучкості; підвищення продуктивності; покращення прийняття рішень; зниження витрат. Бізнес-план є важливим інструментом для потенційно агресивних підприємств, оскільки він допомагає їм чітко визначити свої цілі, стратегії та ресурси. Ретельне планування може допомогти цим підприємствам:

визначити свою конкурентну перевагу (що робить їх унікальними та чому клієнти повинні вибирати їх?);

оцінити ринкові можливості (які можливості існують на ринку для їхніх продуктів чи послуг?);

розробити стратегію зростання (як вони планують досягти своїх цілей?);

забезпечити фінансування (як вони планують фінансувати свій ріст?);

управляти ризиками (які ризики вони можуть зіткнутися і як вони планують їх пом'якшити?) [1—8].

У знаннєвій економіці успіх підприємств значною мірою залежить від їхньої здатності генерувати, використовувати та поширювати знання. Це означає, що бізнес-плани потенційно агресивних підприємств повинні враховувати наступні фактори: інвестиції в дослідження та розробки; розвиток людського капіталу; створення культури інновацій; співпраця з університетами та дослідницькими інститутами.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Формулювання цілей статті (постановка завдання) — дослідити диджиталізацію бізнес-процесів та бізнес-планування потенційно агресивних підприємств в умовах знаннєвої економіки.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Важливим елементом диджиталізації бізнес-процесів та бізнес-планування потенційно агресивних підприємств в умовах знаннєвої економіки виступає оцінка різних потенціалів, в той же час різні автори розглядають їх окре-

мо, а не системно. Це визначило досить глибокий рівень вивчення інвестиційного, інноваційного та трудового потенціалів, при низькому рівні дослідження інших.

З погляду ресурсно-функціонального підходу можна виділити фінансову, виробничо-технічну, матеріально-логістичну, кадрову, компоненту потенціалу [5]. Інші автори вважають складовими потенціалу: природо-ресурсний потенціал, екологічний потенціал, матеріально-технічний потенціал, науково-технічний потенціал, інноваційний потенціал, трудовий потенціал, інвестиційний потенціал [3].

Інші автори, дослідуючи об'єктні складові, що мають спільне з матеріально-предметною формою потенціалу підприємства, визначають наступні його складові: інноваційний, фінансовий, виробничий та відтворювальний потенціал. Причому до виробничого потенціалу вони відносять природно-кліматичні умови та стан земельних ресурсів; потенціал основних та оборотних фондів; потенціал нематеріальних активів; людський потенціал персоналу [7].

На наш погляд, серед значної кількості запропонованих авторами видів ресурсної складової потенціалу розвитку підприємства доречно виділити: виробничий, трудовий, фінансовий та інформаційний. Такий погляд дає змогу визначити чіткі вектори дослідження потенціалу розвитку потенційно агресивних підприємств та надає можливість кількісної та якісної оцінки усіх визначених складових.

За таких умов методика оцінки кожного з потенціалів є досить різномірною та складно піддається систематизації. Потенціал, при цьому виступає динамічною категорією, і при його оцінці слід використовувати не відносну оцінку, яка на відміну від абсолютної, визначає швидкість і напрям розвитку. Процес оцінювання за наявності визначених обмежень повинен спиратися на засади, що дозволяють розглядати що потенціал соціально-економічної системи в якості динамічної характеристики, а сама реалізація потенціалу повинна відбуватися із забезпеченням якісного та кількісного його приросту, і базуватися на безперервному характері процесу розвитку потенціалу.

Ресурсна невизначеність лежить в основі невизначеності потенціалу і стосується їх якості, обсягів, термінів постачання та використання. Невизначеність характеристики ресурсів методологічно нерозв'язна не зважаючи на будь-яку міру контролю, і в даних умовах ми ведемо мову про досягнення граничних рівнів достовірності визначеності за умов певного рівня інформаційної визначеності стосовно ресурси та їх реальних обсягів [6].

При розвитку соціально-економічна система відповідно до встановлених цілей, через реалізацію цілеспрямованої поведінки, реакція системи на ці дії відбувається через зворотні зв'язки. За умови позитивного впливу цих зворотних зв'язків на результати взаємодія, забезпечується більш швидкі темпи розвитку системи.

Слід звернути увагу на те, що значна кількість науковців орієнтується не стільки на збереження цілісності соціально-економічної системи, а більше уваги приділяє процесам сталого розвитку, враховуючи при цьому реалії сучасності, та рівень впливу зовнішнього середовища [8].

Забезпечення існування та розвитку соціально-економічних систем має тісний зв'язок із загальними тен-

Таблиця 1. Сутнісні відмінності понять "економічне зростання" та "економічний розвиток"

Параметр	Економічне зростання	Економічний розвиток
Мета	Збільшення обсягу економічних благ у суспільстві	Підвищення добробуту та рівня життя населення, в тому числі за рахунок удосконалення та гармонізації соціально-економічних відносин
Характер	Статистичні показники кількісного зростання	Кількісне зростання та якісне удосконалення
Показники на макрорівні	ВВП, ВВП на душу населення, виробництво продукції та послуг, фінансові показники країн тощо	Рівень життя, рівень добробуту індивідумів (враховує рівень ВВП на душу населення, наявність економічних можливостей, рівень справедливості, якість життя населення)
Показники на мікрорівні	Обсяг виробництва, фінансові показники підприємств, громад, регіонів	Рівень забезпеченості населення економічними та соціальними благами, рівень задоволеності життям

Джерело: складено авторами.

денціями економічного розвитку країни, які формують цілий масив спільних елементів для досягнення цілей розвитку економічних суб'єктів, з урахуванням інтересів, при забезпеченні ефективної реалізації соціальних та матеріальних ресурсів системи. За таких умов виникає необхідності узгодження цілей соціально-економічних систем через пошук компромісів між структурних частинами соціально-економічної системи та налагодження взаємозв'язку із зовнішнім оточенням. Рівень ефективності розвитку соціально-економічної системи формується через комплекс чинників, найбільшу вагу серед яких мають збалансованість та пропорційність.

Досліджуючи сталість соціально-економічної системи доцільно, на наш погляд, розрізняти поняття "економічного розвитку" та "економічного зростання", адже вони характеризують фактично різні явища, відповідно застосовувати їх слід як синоніми. "Економічний розвиток" — це динамічна характеристика, яка має позитивний вектор, та стосується поліпшення параметрів соціально-економічної системи, в межах якої проводиться аналіз [1]. Це дозволяє нам здійснювати характеристику даного процесу з інноваційної точки зору, адже зміни, які при цьому відбуваються, ми в певній мірі можемо вважати нововведеннями, реалізація яких забезпечує підтримку та підвищення конкурентоспроможності суб'єкта господарської діяльності. Економічне зростання — показник, який дозволяє охарактеризувати динамічні зміни валової доданої вартості, яка формується в межах системи на протязі стандартного календарного період часу (переважно рік) [5].

В чому полягає відмінність у дефініціях "економічне зростання" і "економічний розвиток" розглянемо в табл. 1.

Розглядаючи позитивні динамічні зміни валової доданої вартості, слід відзначити часті прояви кон'юнктурного впливу через чинники, які мають спекулятивний характер, відповідно слід прийняти ситуацію, коли економічне зростання, при певній сукупності умов не завжди виступає тотожним економічному розвитку. Тобто, харак-

теризуючи систему ми можемо фіксувати економічне зростання, при відсутності економічного розвитку (адже, параметри їх динаміки можуть мати відмінні траєкторії).

Відповідно "економічне зростання" є ключовою, в той же час далеко не визначальною умовою для досягнення стану економічного розвитку, адже за умови забезпечення розвитку слід сконцентрувати увагу коректному, збалансованому та справедливому розподілі матеріальних благ у суспільстві.

Спостерігається значне різноманіття визначень дефініції "сталий розвиток", при чому деякі з них передбачають використання абсолютно різні точки зору. В той же час слід відмітити, що в більшості випадків під терміном "сталий розвиток" передбачається такий перебіг розвитку подій, за якого виробнича діяльність людини має мінімальний негативний вплив на довкілля. Саме це визначає високий рівень уваги, до категорії сталості а сама концепція сталого розвитку широко використовується в економічних теоріях, базуючись на прагненні людства до досягнення чітких економічних, соціальних і екологічних пропорцій в межах триєдиної системи "Суспільство" — "Економіка" — "Природа" [4].

Відповідно до загальної теорії систем, в межах зазначеної теорії, при дослідженні організацій явище сталості передбачає прояву в декількох різновидах. При цьому зовнішня сталість системи передбачає, що частина її ознак не змінює свого стану та залишається стабільною.

За умови забезпечення такого типу сталості, та при нейтралізації впливу чинників зовнішнього середовища можливе не обмежене в часі існування система, проте навіть за одичної зміні певної ознаки можлива зміна стану система. Наявність адаптивної сталості передбачає наявність у системи механізмів, які мінімізують негативний, дестабілізуючий вплив чинників.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Диджиталізація бізнес-процесів та ретельне бізнес-планування є ключовими факторами успіху для потенційно агресивних підприємств в умовах знаннєвої економіки. Ці підприємства повинні використовувати цифрові технології для автоматизації та оптимізації своїх операцій, а також розробляти чіткі та всебічні бізнес-плани, які враховують важливість знань та інновацій.

Література:

1. Гражевська Н. І. Економічні системи епохи глобальних змін: монографія. К.: Знання, 2008. 431 с.
2. Мельник Л.Г. Фундаментальні засади розвитку: монографія. Суми: Університетська книга, 2003. 288 с.
3. Погорелов Ю.С. Розвиток підприємства: поняття та види. Культура народів Причорномор'я. 2006. № 88. С. 75—81.
4. Раєвнева О.В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі: монографія. Х.: ІНЖЕК, 2006. 496 с.
5. Федірець О.В. Розвиток агропродовольчої сфери як соціально-економічної системи: теорія, методологія, практика. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 — економіка та управління національним гос-

подарством. Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава, 2021. 448 с.

6. Brockova K., Rossokha V., Chaban V., Zos-Kior M., Hnatenko I., Rubezhanska V. Economic mechanism of optimizing the innovation investment program of the development of agro-industrial production. Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development. 2021. Vol. 43. No. 1. P. 129—135.

7. Rossokha V., Mykhaylov S., Bolshaia O., Diukariev D., Galtsova O., Trokhymets O., Ilin V., Zos-Kior M., Hnatenko I., Rubezhanska V. Management of simultaneous strategizing of innovative projects of agricultural enterprises responsive to risks, outsourcing and competition. Journal of Hygienic Engineering and Design, (2021) Vol. 36, pp. 199—205.

8. Zhyvko Z., Nikolashyn A., Semenets I., Karpenko Y., Zos-Kior M., Hnatenko I., Klymenchukova N., Krakhmalova N. Secure aspects of digitalization in management accounting and finances of the subject of the national economy in the context of globalization. Journal of Hygienic Engineering and Design. 2022. Vol. 39. pp. 259—269.

References:

1. Grazhevska, N. I. (2008), Ekonomichni systemy epokhy hlobal'nykh zmin [Economic systems of the era of global changes], Znannya, Kyiv, Ukraine.
2. Melnyk, L.G. (2003), Fundamental'ni zasady rozvytku [Fundamental principles of development], University book, Sumy, Ukraine.
3. Pogorelov, Y.S. (2006), "Enterprise development: concepts and types", Culture of the peoples of the Black Sea region, vol. 88, pp. 75—81.
4. Raevneva, O.V. (2006), Upravlinnya rozvytkom pidpryyemstva: metodolohiya, mekhanizmy, modeli [Enterprise development management: methodology, mechanisms, models], INZHEK, Kharkiv, Ukraine.
5. Fedirets, O.V. (2021), "Development of the agro-food sector as a socio-economic system: theory, methodology, practice", Abstract of Doctor dissertation, Economy, Poltava, Ukraine.
6. Brockova, K., Rossokha, V., Chaban, V., Zos-Kior, M., Hnatenko, I. and Rubezhanska, V. (2021), "Economic mechanism of optimizing the innovation investment program of the development of agro-industrial production", Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development, vol. 43.1, pp. 129—135.
7. Rossokha, V., Mykhaylov, S., Bolshaia, O., Diukariev, D., Galtsova, O., Trokhymets, O., Ilin, V., Zos-Kior, M., Hnatenko, I. and Rubezhanska, V. (2021), "Management of simultaneous strategizing of innovative projects of agricultural enterprises responsive to risks, outsourcing and competition", Journal of Hygienic Engineering and Design, vol. 36, pp. 199—205.
8. Zhyvko, Z., Nikolashyn, A., Semenets, I., Karpenko, Y., Zos-Kior, M., Hnatenko, I., Klymenchukova, N. and Krakhmalova, N. (2022), "Secure aspects of digitalization in management accounting and finances of the subject of the national economy in the context of globalization", Journal of Hygienic Engineering and Design, vol. 39, pp. 259—269.

Стаття надійшла до редакції 17.06.2024 р.